

fra de capite scādalisat te p̄ice abs te. Qui ecclīa nō audierit sit sicut ethiō⁹ ⁊ publicanus. Tolerāda sunt zizania. ne sil' eradiceēt ⁊ trūcā. Cōis error facit ius. Nō p̄iurabis. Reddes altissimo vota tua. Omne iuramētū ⁊ votū qd sine detrīmeto salut' p̄t custodi/ seruari dū ē. Qui est p̄dere vel doctrinal' vel iudicial' eius est sil' interp̄tari. Intelligētia dictor' ex causis assumēs da est dicēdi ⁊ silia multa.

Consideratio 3

Uirtus ecclēsie ad vnū certū xp̄i vicariū/dum p̄curat ad ep̄ikēyā seu bonā eq̄tate nō exigit sic in ep̄ikentib⁹ seu legū positū ut inter p̄b⁹ q̄ habeat euidentiā mat̄ematicā seu demonstratiuā s̄z s̄z ē si certitudinē moralē seu ciuile ⁊ politica attulere. Considerat quippe bonus ep̄ikes circūstantias oēs p̄ticulares: q̄les nō potuit legislator p̄uidere/nec expr̄mere q̄bus attētis aspiciat sine q̄ seq̄ret n̄gozē l̄falis exp̄fissio nis obseruaret/q̄ dū videt ex hac obseruatione eleuā fore et legib⁹ dīnis vel et̄nis s̄z intentionē debitā legislatorū dicit vel doctrinal' vel autoritative/q̄ lex septa sic vel sic applicāda ē seu deferēda: s̄m imaginatiōne p̄hi de regula lebia: q̄ erat plūbea et nō ferrea. flexibilis nō imutabilis. Cōstat autē q̄ de circūstantiis moralib⁹ non pōt hū certitudo nisi moralis. s̄m p̄hi s̄miam i ethias. Exēpli gr̄a. Tyrānus p̄sequē rēpublicā cantelis dolosis/sicut lup⁹ rapax. nihilominus ipse teget se vestimētis ouium q̄ sūt vba q̄ facta apparenter sanctissima in q̄bus ē frēq̄nter equocatio: vel hypocrisis. Q̄ao inq̄ret ista p̄ republica /ago p̄ salute ppli/ p̄ q̄bus patius sum etiā mori: nec dicentibus oppositū quolibet fides det. Ita mēteē tyrānus ⁊ multos ex simpliciā seduct. Prudētēs vō ⁊ iudices q̄z est ep̄ikēya vti. legēt in op̄ibus suis oppositū s̄m artē xp̄i. Ex op̄ibus eor' cognosce tis eos. Mult' dicere p̄sideratio q̄ prudētibus ipsis credēdū ē/ etiā si nesciuerint rōnes euidentes ⁊ in cā. Inniabiles adducere. alioquin p̄ret ofestim oīs politia. Beniq̄ apte s̄m hoc loco p̄abolice narratōes de lupō ⁊ oue: quaz lupus diuersis fraudibus

nunc oñdendo similitudinē ⁊ amicitia/nunc falsam imponēdo calumniam/querebat fallere vt voraret. Propter qd̄ monuit xp̄s Attendite a falsis p̄phetis.

Consideratio 4

Uirtus ecclēsie ad vnū certū xp̄i vicariū nūc p̄ cō aliu' p̄ ysanum dñō cōcedere p̄curanda ⁊z solius diuis inniti sentētis. ⁊ deliberationibus h̄mōi ⁊ alij ⁊ sapiētū in eo vēturoz/ etiā si nō offerāt rōnes euicētes/q̄ al legatōibus vel assertōib⁹/vel excusatiōib⁹ aut iustificatiōib⁹ vel p̄cedentiū de papatu vel fautoz suorū. Reducit facilliter cōsideratio ex hoc q̄ mediū v̄tutis accipiēdū est vt sapiēs iudicabit ⁊ vt sp̄ualis q̄ oia dī iudicat dicit /nō vt carnalis hō q̄ nō sapit q̄ dei sunt sibi fingit. Quis em̄ dubitauerit q̄ plures cāe ⁊currere habeāt p̄ oibus de p̄cilio vt eis fides det/q̄ laborāt ad vniōnē dandā q̄ p̄ alijs p̄cedentib⁹ ad suā p̄fidentia talē q̄le occupandā. Amoz q̄p̄pe nīm⁹ ⁊ carnalis ad seipm ⁊ ad suos/nō ne fallere solet ⁊ in errores impios traduce re etiā vsq̄ ad imitationē luciferi/ vt adorari velint sicut dij/ neq̄ reputāt se subditos esse cuiq̄/ sicut filij beial. sine iugo nec sibi posse dici. cur ita facis q̄ nec deū timēt. nec hōiem reuerentē/ cū tñ humiliores eē debeant ⁊ ad seruendū p̄mptiores ex p̄latōis munere q̄to se obligatōres eē sp̄iciūt in reddēda rōe. P̄ostremo tñ hoc sumope cauendū est iudicab⁹. ne vsus ep̄ikēye passim ⁊ absq̄ manifesta rōne fiat/ trāsmutandō legē scriptā. Alio q̄n̄ tolereē p̄rin⁹ a legib⁹ sua stabilitas q̄bus mutātib⁹ totā rē publice disciplinā innitēte eis collabi. et ex p̄nti rēpublicā conuere vel p̄turbari ne cesse ē. Inde p̄tigit apud romanos ista serueritas. etiā in nece p̄p̄noz filioz/ ne labes facerēt optimam reipublice disciplinam. Quatuor cōsideratōes q̄ ad robur p̄discloum faciunt/ rep̄untē postea in orōne. Apparuit gratia. 6. Ad

Incipit tractat⁹ eius

Dem de statibus ecclēsiasticis. Nequā oēs obseruare cōne nit cū oibus/ tñ maxie circa m̄s

Consideratio 1

Latus summi pontificis ac sacri collegii dnoꝝ cardinaliu sibi collatoraliu fundat e i ecclesiastica hierarchia sub celesti immediate a xpo nechuana insto ne seu p sumpꝛe pt destitui. Cui statui q pri naciꝝ derogat, censend e in sacros canones hereticus atqꝫ sacrilegus.

Consideratio 2

Tanus pdictus dotadus e vel fornedus p debita r honesta sustentatõe tꝛaliu sine qbꝫ i hac vita misera spualia diu no subsistit, que admoduꝫ ale statꝫ qcuꝫ ecclesiꝫ i ferioꝝ seu subditꝫ dotatꝫ est vel dotadus iuxta sui qualitatẽ.

Consideratio 3

Latus pdictꝫ no id pdit iura sibi conuenientia q posuit ppositio duplex pcedes si forte fuerint abusus aliqꝫ psonales olim vel nuc inuerti. Alio qn sic argueret aduersus oem statũ nedũ ecclesiasticũ sꝫ tꝛalẽ q dissipadus e deferendus r pendendus qm in multis offendimus oes.

Consideratio 4

Latus pdictꝫ potuit r pt i subuentionibꝫ r tꝛalibꝫ r honeste sustentatois pscibere de certo moꝝ vel qta subuentionis sicut plati vel curati inferiores respectu subuentionis facte p subditos i oblatõibꝫ decimis r silibus etia vbi statꝫ pdictꝫ aliud de dotatꝫ esse ex patrimonialibꝫ bonis vel alijs que admodũ i platis dicimꝫ r curatꝫ.

Consideratio 5

Latus pdictꝫ dũ recipit r qrit subuentiones p suetas in oblatõibꝫ decimis vel annuatim r silibꝫ no dz eo ipso de symonia ca puitate notari nisi forte viciũ aliud i exercitõis moꝝ pcurrent qd viciũ corrigi dz no obinde statꝫ minui destrui culpam vel iuribꝫ aliunde debitis destrudari. Sicut ab infirmo morbo tollẽd est no subiectũ vel corpꝫ destruedũ. Cõppositũ vo ptna cõ imponẽs notado generaliter de symonia ca prauitate totũ statũz istũ remanens esset nec ferẽdus.

Consideratio 6

Latus pdictꝫ pot r dz rõnabile reficere p viã appellatõnis aut als si aduersus pdicta voluẽt aliqꝫ fco pcedẽ pserti dũ psona de illo statu subijciunt se r statũ suũ debite regulatõĩ scẽ matris ecciẽ si forsita aliqꝫ fuerit i eis reformanda r hº agẽdo nedũ no scãdalizãt actiue vel peccãt sꝫ meret tãqꝫ defensores iuriũ no solũ suoz pionaliu vel ecciẽ picularis romane sꝫ vniuersalis ecciẽ r ad vtilitatẽ honestatẽqꝫ totiꝫ reipublice xpiane q cõstitit i suo decore mebroꝝ marie pncipaliũ.

De statu platorum

Consideratio 1

Latus platois epalis i eccia sicut de pmaria r imediata ac supnãli instõne xpi q nãli vel huana solũ aucte no potuit institui sicut potuit statꝫ dñatõis tꝛalibꝫ regie vel ipialis humanitus r naturalie ordinari.

Consideratio 2

Latus platois epal i eccia q ad sui collatõz pmaria fuit imediata a xpo datꝫ p mis aplis sic statꝫ papal petro. Licz postmodũ tal collatio vel acqꝫ sitio fieri potuerit r facta sit i successõibꝫ p hõies sic mathias factꝫ e apls p electõz vl forte r successores etiã petri sũt nuc p huã nã electõz dnoꝝ cardinaliu q modꝫ potuit et pot varian vt infra ponet.

Consideratio 3

Latus platois epal hũit i aplis r i successõibꝫ vsu vl exercitiũ sue pãtis sub papa petro r successõibꝫ etiã tãqꝫ sub hũte vel hũtibꝫ plenitudine forale epalis auctis. Cũ r q ad talia miores plati s. curati subsunt epis a qbus vsus sue pãtis qnqꝫ limitat vel arceẽ et sic a papa posse fieri circa platos maiores ex certis et rõnabilibus causis no est ambigendũ.

Consideratio 4

Latus epal nã ita sube statui papali q illũ possit papa annullare sic nec statꝫ papal possz huãnitẽ destrui. nibulominꝫ ide statꝫ epal q ad acqꝫsitõz isti psona q ad exercitiũ sube rõabili pape vo

Latus platōis si fiat limitatō sui
us in bñficijs pferēdis vel in ecē
pnōibus nō d; rōnabiliter pqueri
dū hoc manifeste sit ppter studiū siaz pser
tim sacre doctrine qd p talia p mouet r dū
hoc potēter sit ad repūmēdos abusus nos
torie pueniētes siue hoc sit ex iporunitate
dñorū p aliū vel ex ppria pusillanimitate/
vel alia quis corrupta affectiōe. ¶ Sed in
hoc cape mediū pueniēs nō alit̄ videt̄ pos
se dēterminari q̄ iuxta Aristō. s̄iam. s̄ vt sa
piens iudicabit. Nihil aut̄ videt̄ in hoc sa
piēt̄ q̄ gñale p ciliū rite r libere celebratū

De statu curatorum

Consideratio prima

Latus curatorū succedit statū
lxxij. discipulorū xp̄i q̄ ad legē no
nā r figurat̄ est in antiq̄ lege p leui
tas. ¶ Dep̄ inde status curatorū ē de insti
tutōe xp̄i r ap̄torū suorū a pncipio funda
tōis ecclēie q̄ institutio p declaratōes sum
morū pōniticū. r synodorū tā generalīū q̄
spāliū magis ac magis innotuit.

Consideratio

ij

Latus curatorū ē de eentiali ac in
trinseca ecclēie hierarchia/ sicut stat̄
platorū q̄ quis inferior sit/ r p sua p
fectōe variabilior. Quā rōne curati simpli
ces nō eque pp̄ie dicunt̄ sp̄ dñi sicut ep̄i li
benusq̄ pmutant̄ cedere vel renūciare cu
ris suis.

Consideratio

iiij

Latus curatorū institut̄ ē ad regi
men aiaz dngēday in finē vltimū
p cōionem sacrorū r peccatorū res
missionem/ r p motionem ad virtutes.

Consideratio

iiij

Latus curatorū annexā hz obliga
tionē docēdi/ r publicādi verbum
dei/ suis parochianis/ saltē qdā ge
nerali tenore legis euāgelice/ q̄ ad credēda
et agenda/ s̄ in statū sue simplicitatis/ sicut
maiorib; p̄latis puenit ex obligatōne scē/
reddere rōne p̄iculari/ de ea q̄ in eis ē fide
et spe/ apud oēs tā q̄ de foris sunt/ q̄ q̄ int̄
fideles. s̄. r infideles/ hec em̄ obligatio con
sequit̄ ad obligationem priores/ que est de
sp̄iali regimine subditorū.

Consideratio

v

Latus curatorū ē status pfectōis
nō solū acq̄rende. sed etiā excedēd;
cū sibi ppetat tā obligatio/ q̄ auto
ritas/ redncēdi aias ad deū/ s̄m hierarchia
cos acq̄. q̄ purgare illūinare p̄ficere noiānt̄

Consideratio

vi

Latus curatorū supior ē hierarchia
ecclēie ad statū simpliciū religio
sorum sicut diuinus Dionysius r
Hieronymus in p̄cedentis cōsideratiōis
determinant rōne.

Consideratio

vij

Latus curatorū ecclēias parochia
les sibi deputatas habet i tali liber
tate/ q̄ nulli alteri sacerdoti fas est
ipsis inuit̄/ aut sine eorū licētia p̄dicare in
eades. p̄sertim dum p̄dicare voluerint/
sed nec confessiones illic audire/ nec sacra
ministrare/ salua semp̄ autoritate vel rōna
bili ordinatione supiorū platorū.

Consideratio

viiij

Latus curatorū hz ius r titulū re
cipiendi decimas r oblatōes/ r su
neralia/ aut alia emolumenta loco
illorū p sustentatōe sufficiēti status sui. Et
hoc fit tam de iure diuino/ q̄ naturali p̄es
supposito dñio. Determinatio aut̄ huius
vel illius quote/ vel cōmutatio in aliam
subuētiōne/ habet fieri solo iure positiuo.

Consideratio

ix

Latus curatorū sicut habet de si
bi subditis omnibus cogitare in mi
nistratōe sacrorū/ vt sancte susci
piant̄. sic decet maxie vt quilibet parochia
nus se prius ondat suo curato/ generaliter
vel spāliter in foro conscē/ q̄ eadē sacra sus
cipiat. p̄ dñt̄ insup edictū generale vel spāle
suis parochianis sup hoc p curatos ne ali
ter se ingerant p̄mulgari.

Consideratio

x

Latus curatorū securius r iu
stius eligit̄ quātū ē de se/ r cete
ris paribus/ p confessione sacrali
faciēda a parochianis q̄ alius stat̄/ p̄sertiz
q̄ non est supior s̄m institutiōne ecclēie hie
rarchicā. p̄ q̄ mutua r correlatiua ē obli
gatio pochianorū ad curatos vñ vicissim
magis obligant̄. Collusiones p̄terea hinc
inde possibiles fieri/ magis ex hoc em̄tant̄
Deniq; remedia sp̄ualia celerius r cōsulta

De statibus

In casibus multis exhibet. potest nihilominus apud privilegiatos quibus ratio potior inveniri.

Consideratio

xi

Status curatorum factus et salubris non dicitur inculpari vel infamari propter quoscumque si in eo quibus sunt persone minus idonee ad debitum regimen animarum. Alioquin nullus esset status in ecclesia militate qui culpari non deberet sicut nullus absque macula quorundam de illo statu visus est divi stare.

Consideratio

xii

Status curatorum potest sufficienter regere suos parochianos si polleat bona charitate et simplici morum honestate etiam ubi licitura magna deesset. Propterea non leviser se eis proponere debet alieni quibus inveniatur magis licitari.

Consideratio

xiii

Status curatorum potest cum speciali studio habere et scire quod ad parochiam suam regendam sufficiunt maiora maioribus prudenter remittendo. Vocantur si agnoscere neglexerint debet apud eos correctio episcopalis maxime vigilare ut astringant se veritate tenore habere in scriptis eorum quod scire debet in punctis regiminis tam institutiones synodales positivas quam ceteras.

Consideratio

xiiii

Status curatorum potest obvenientes ordinatas licite exigere. Veruntamen tali modo et tempore quod symoniaca pravitas vel eius suspitio nequaquam incurretur. ut quod propter negationem temporalium spiritualium interim ministratio non negetur nec interveniat questuosus mercatio.

Consideratio

xv

Status curatorum dicitur cum bona gratia suscipere statum privilegiorum tanquam coadutores missos habentes a superioribus licentiam predicandi et confessiones audire di si non appareat rationabilis causa aliquem tale repellendi vel potest si detractor si collusor si corruptor si questuosus si seductor appareat. Aut parochianorum multi inde veniunt in contemptum curatorum. Aut si tunc curatus pro seipsum id agere circa parochianos suos quod agendum sit satis potuerit quia videret preferens nisi legitima fieret exceptio contra eum.

Consideratio

xvi

Status curatorum vir potest a parochianis sine peccato sic contineri quod eorum licentia neque in generali neque in specialiter prius queratur. dum alibi confitentur aut missas vel sermones audire tempore divini sermonis diebus dominicis et festinis voluerint. Que licentia si sine causa rationabili denegetur sufficit excusare frequenter eos qui alibi confitentur licentia non obtenta sed petita.

Sequuntur decem consideratioes que ponuntur pro statu privilegiorum.

Consideratio

i

Status privilegiorum ad predicandum et confessiones audendum statutus est post primarium ecclesie institutionem rationabiliter ordinatus ad sublevationem eorum qui hierarchicos in ecclesia status habent. presertim post tale et tantam in temporalibus ditatationem quam secum attulit multam occupationem.

Consideratio

ii

Status privilegiorum dicitur cum bona charitate licentia sua uti. Non ad questum non ad emulationem non ad ambitionem non denique in preiudicium temporale vel spirituale curatorum sed in stando dea et palam apud parochianos quatenus honoris debitum ac sustentatione suis reddant curatis. Alioquin faciunt quod sibi fieri nolent. Veritoque repelluntur hi de quibus aliter confitentur et excoicatione a canone nonnunquam incurrun.

Consideratio

iii

Status privilegiorum dicitur omnigenaliter religiosorum prohibet sub pena excoicationis late sine nec sacramento eucharistie ministrent et matrimonium sollemnizent.

Consideratio

iiii

Status privilegiorum habet quod in suis locis et publicis predicare potest dum platus nec predicat nec predicacionem instituit. Sicut hoc potest in ecclesiis parochialibus de licentia curatorum.

Consideratio

v

Status privilegiorum hoc habet ut idonei predictati sufficienter superiores suos ad platum dyocesanus valeat in locis suis confessiones audire dyocesanos et

eos absolueri cū tali p̄tate, 7 in casibus ta-
libus quæa dmodū curati prochiales ordi-
nari fungunt 7 nō ampliori, nisi de sp̄ali
gr̄a plati, maior eis fuerit elargita p̄tās.

Consideratio

Status p̄uilegiatorū h̄z h̄ vt quis
fac̄m p̄nie possit plures sup eadē
p̄tā suū effectū sortiri, saltem q̄ ad
augmētū gr̄e, cū sit fac̄m iterabile, 7 h̄z me-
ritorie eadē p̄tā plibus p̄fiteri nec sit repu-
gnātia qn̄ adhuc possit t̄ps obligari, nihil
omniū cōfessi p̄uilegiatis nō tenent inuiti
eadē p̄tā ampliū p̄fiteri, plusq̄ si suis cura-
tis eadē p̄fessi fuissent quantū eff̄ ex pte efa-
ficat̄ie fac̄ri. **M**oc̄ ei p̄ Job. xxi. fuit decla-
ratum, 7 vsus cōis hoc obtinuit.

Consideratio

Status p̄uilegiatorū hoc h̄z vt a cō-
fessis sibi nō debeāt curati nonā ex-
torq̄re p̄fessionē de eisdē p̄ctis, p̄e-
sertim si secreta sint, nec debēt phibē prochia-
nos cū talia voluerit eis p̄fiteri, fas sit cu-
rat̄i iūto tutū inq̄rē a prochiānis suis, qn̄
et q̄liter a q̄bus p̄fessionē receperint. Quib̄
veritate m̄dere si q̄s prochiān̄ negauerit,
vir i statu salutis eē credi possit. **S**p̄iq̄ ih̄.
casu, pet̄ri eucharistie fac̄m, rōnabilr̄ de-
negare, v̄dicō, nescio si p̄fessus sis ab h̄n-
te p̄fiteri, 7 an in h̄ te decipias, vel alē te.

Consideratio

Status p̄uilegiatorū hoc h̄z, dū
de p̄ctis publicis absolūt̄ prochi-
anos, vt ipsi debeant facere fidē de
absolutōne, 7 absolūdi p̄tate, si sup hoc a
curatis parochialibus fuerint req̄siti, sub
pena denegādi rōnabiliter talibus cū se vi-
dunt absolutos eucharistie fac̄m.

Consideratio

Status p̄uilegiatorū hoc h̄z vt non
debeāt inducere voto vel p̄missio-
alios ad eligendū sepulchrā i eccle-
sijs 7 locis suis. **N**el ad p̄sistendū in iā ele-
cta ibidē. **E**t hoc sub pena excoicatiois late-
snie. **D**ebēt p̄terea reddere quartā p̄tē lega-
torū, seu funeraliū, curato parochiali ipsi
defuncti, q̄ ps canonica noiatur.

Consideratio

Status p̄uilegiatorū ad p̄dicandū
debet s̄m qualitātē auditorum, for-
mare sermonē, ne corā laicis 7 sub

ditis detegant vicia clericorū atq̄ d̄nōm
Noc̄ em̄ esset extirpare vicia, sed nutrire re-
bellionē, sc̄z murmuratōnis 7 cōtemptus
apud audietes. **F**iat insup p̄dicatio p̄nci-
paliter de p̄ncis n̄re religionis in fide spe
et charitate cū ceteris virtutibus. **S**ed 7 p̄
sertim cōfessiones mulierū 7 inuenū, non
nisi locis pat̄ribus 7 publicis audire, nec
cōuenticula in cameris 7 angulis agere p̄-
sumāt, ab omni specie mala abstinētes se.

De vtroq̄ statu si

mul.

Consideratio

Status vtroq̄ curatorū, s. 7 p̄-
uilegiatorū, innigilet cognosce-
re casus reservatos platis ne se-
ducant seducant, si transgredi-
untur limites sue potestatis, q̄uis expedi-
ret pauciores casus p̄sertim occultos refer-
uari vt sunt peccata illa carnis que frequē-
tissime cōmissa viri confitent̄, p̄sertim per
mulieres 7 adolefcentulos.

Consideratio

Status vtroq̄ studeat alter alteri
onera portare sine cōtentōe 7 emu-
latiōe de rebus p̄dicatis, vel alijs,
ne si inuicem more cornicū se mordeāt, cō-
sumant̄. **N**e p̄terea surgat sedita opinio ec-
clesiasticorū apud laicos 7 v̄turpere minē-
steriū verbi dei. **N**onne deus quefo abun-
de diues est p̄ omnibus. **N**onne pacis est
deus nō diuisionis. **P**eniq̄ quid prodest
pharisaica cōtentio de status p̄minentia
quin sanctius est dare operā, vt quis perfe-
ctus inueniat q̄ si iacens in inuis, de perfe-
ctiōe status glorie. **A**t tento p̄sertim q̄ cō-
aliorū ecclesiasticorū observatio, nō p̄t̄is
p̄cludi sub regulis quibuscūq̄, quin neces-
se sit recurrere sepissime ad glosam sapiētis
simi **A**ugu. tractā ex opib̄us xpi vicq̄ q̄ ta-
lia danē in observatiā animi p̄paratione,
et nō semp̄ opis exhibitōe. **Q**ue animi p̄-
paratio p̄t̄ apud oēm statum 7 p̄sonā xpi-
ane religionis si vult inueniri.

finit.

Incipit tractat⁹ eius

dem cancellarij Parisien. de modo vivendi
di oim fidelium.